ra vero eius inquirendo prudentiam ⁊ manſuetudinem
non enim dixit: Decipis me philippe: ſed interrogat di
cēs: A naçareth pōt aliquid boni eē. Ualde aūt ⁊ philip-
pus prudēs erat: Nō eni īterrogatus frāgitur ſed imoraꝶ
viꝝ volēs ducere ad xp̄m: vñ ſequiꝶ: Dicit ei philippus
veni ⁊ vide. Trahit quidem eum ad chriſtū: ſciēs de re-
liquo eum non contradicturum ſi verba ⁊ doctrinam il
lius guſtauerit.

Uidit ieſus nathanael veniētē ad ſe: ⁊ dicit de
eo: Ecce vere iſraelita: in quo dolus non eſt. Dicit
ei nathanael. Unde me noſti? Rñdit ieſus: ⁊ di
xit ei. Priuſq̄ȝ te philippus vocaret cum eēs ſub
ficu vidi te. Rñdit ei nathanael ⁊ ait: Rabbi tu eſ
filius dei: tu es rex iſrael. Reſpondit ieſus ⁊ dixit
ei: Quia dixi tibi vidi te ſub ficu credis: maiꝰ his
videbis. Et dicit ei: Amen amen dico vobis vi
debitis celum apertum: ⁊ angelos dei aſcendētes
⁊ deſcendentes ſupra filiū hominis.

CHRY. Nathanael nō ſuſcipiēdo ex naçareth xp̄m
eſſe eā que illi erat circa ſcripturas diligētiā oñdit. In ñ
reſpuēdo v̄o eū q̄ annunciauerat multū deſideriū q̄ȯ ha
bebat circa xp̄i p̄ntiā monſtrauit. Sciebat enim ꝙ pote
rat philippus circa locū falli. vnde ſequiꝶ: Uidit ieſus na
thanael veniētē ad ſe: ⁊ dicit de eo: Ecce vere iſraelita
in quo dolus nō ē. Nequaq̄ȝ eni eū accuſare oportebat:
ſȝ v̄ba non credētis ꝓtulerit: magis inueſtigās ꝓphetiaſ
q̄ philippus: dicit aūt vere iſraelita: in quo dolus nō ē.
q: nihil ad gratiā vel odiū loquebaꝶ. AV. Uel aliter:
Quid eſt in quo dolus nō ē: forte nō hēbat peccatū: for-
te illi medicus nō erat neceſſarius? abſit: Nemo ſic natꝰ
ē vt medico illo nō egeret. Dolus eni ē cū aliud agiꝶ: ⁊ ali
ud fingiꝶ: quō ḡ in illo dolus nō erat: ſi peccator ē: fatetur
ſe peccatorē. Si eni peccator ē: ⁊ iuſtū ſe dicit: dolus eſt i
ore ipſius: ergo in nathanaele ꝯfeſſionē peccati laudauit
nō iudicauit nō eſſe peccatorē. THE. Sed nathanael
laudatus nō acquieuit exēplo: ſed expectauit adhuc vo
lēs aliq̄d manifeſtius diſcere ⁊ interrogat. Sequiꝶ enim
Dicit ei nathanael: vñ me noſti. CHRY. Ipſe quidem
igiꝶ vt hō īueſtigat. ieſus aūt vt deus reſpōdebat. Seq̄ꝶ
eni: Rñdit ieſus ⁊ dixit ei: priuſq̄ te philippus vocaret
cū eſſes ſub ficu vidi te. Nō vt homo eū intuens: ſed vt
deus deſuꝑ cognoſcēs: Uidi inquit te. i. moꝝ tuoꝝ mā
ſuetudinē. dicit aūt: Cum eſſeſ ſub ficu. qm̄ nullus ibi erat
ſed ſoli philippus ⁊ nathanael ſingulariter loquebātur
⁊ ꝓpter hoc dcm̄ ē ꝙ vidēs eum a lōge dixit Ecce vere
iſraelita. vt ſcires qm̄ anteq̄ appropinquaret philippuſ
hec loquebaꝶ chriſtus: ⁊ īſuſpicabile fiat xp̄i teſtimoniū
Noluit aūt xp̄s dicere: Nō ſum ex naçareth. vt annunci
auit tibi philippus: ſed ex bethleem vt non faceret alte-
rabilē ſermonē: neq̄ȝ etiā ꝑ hoc dediſſet argumentum ſuf
ficiēs q̄ȯ ipe eſſet xp̄s: ſȝ oñdit ſe xp̄m ꝑ hoc ꝙ p̄ñs erat
loquētibus illis. AV. Querēdū ē eni an aliquid ſigni-
ficet arbor fici. Inuenimus arborē fici maledictā: q: ſola
folia habuit: ⁊ fructu caruit. In origine humani generis
adā ⁊ eua cū peccauiſſent: de folijs ficus ſubcinctoria ſi
bi fecerūt. Folia ergo ficulnee itelliguntur peccata. Erat
aūt nathanael ſub arbore fici: tāq̄ ſub vmbra mortis: ac
ſi dñs ei dicat: O iſrael ſine dolo q̄ſq̄s es: O popule iu
deus ex fide: anteq̄ te ꝑ apoſtolos meos vocarem: ⁊ cū
eſſes ſub vmbra mortis ⁊ tu me non videres: ego te vidi
GRE. xviij. mora. Uel cū eſſes ſub ficu vidi te. i. poſi-
tu te ſub vmbra legis elegi. AVG. de v̄bis dñi: Recor
datus ē aūt nathanael ſe fuiſſe ſub ficu: vbi nō erat xp̄s
p̄ntia corporali: ſȝ ſcientia ſpiritali: ⁊ q: ſciebat ſe ſolum
fuiſſe ſub ficu agnouit in illo diuinitatē. CHRY. Sic
ergo ab hac p̄dicatione ⁊ ab eo ꝙ mentē ſcrutatus ē eiꝰ
⁊ q: cū aduerſus eū dicere videreꝶ nō culpauiꝶ: ſȝ lauda
uit cognouit qm̄ vere ē xp̄s. vnde ſequiꝶ: Rñdit ei natha
nael ⁊ ait: Rabbi: Tu es filiꝰ dei: tu es rex iſrael: q. d.
Tu es qui expectabaris: tu es qui querebaris? q: n. ar-
gumentū inaltercabile ſuſcepit: venit ad ꝯfeſſionem ⁊ in
mora priori diligentiam oñdens: ⁊ in poſteriori confeſſi
one deuotionē. Multi aūt legentiū ſmonē hūc anxianꝶ
Petrus. n. qui poſt miracula ⁊ doctrinā confeſſus ē qm̄
filius ē dei beatificaꝶ: vt a p̄re reuelationē iā ſuſcipiens.
Nathanael aūt ante ſigna ⁊ doctrinā hoc dicēs nihil ta-
le audiuit. Eſt igiꝶ huius cā qm̄ v̄ba quidē eadem locutꝰ
ē petrus ⁊ nathanael: nō aūt eadē mēte: ſed petrus q̄deȝ
ꝯfeſſus ē filiū dei v: deum veꝝ: hic aūt vt hominē nudū
dicēs ei: Tu es filius dei. induxit: Tu es rex iſrael. Dei
aūt filiꝰ nō iſraelitis ē rex ſolum: ſed ⁊ orbis terraꝝ vni
uerſi. Hoc ēt manifeſtū eſt ex his que conſequuntur. naȝ
petro nihil poſtea addidit xp̄s: ſed quaſi ꝑfecta eius exi
ſtente fide: eccleſiā ſe dixit in cōfeſſione illius fabricatu-
rū eſſe. nathanael aūt quaſi multa p̄te ⁊ maiori ꝯfeſſiōis
deficiente ad maiora educiꝶ. nā ſequiꝶ: Et dixit ei: q: di-
xi tibi: vidi te ſub ficu credis: maiꝰ hiſ videbis. q. d. Ma
gnū tibi viſum eſt hoc eē q̄ȯ dixi: ⁊ ꝓpterea me regē iſrae
lis ꝯfeſſus es: quid igiꝶ dices cū maius videbis ⁊ quid
ſit iſtud maius oſtendit ſubdens: ⁊ dicit eis: Amen amē
dico vobis: videbitis celū apertū ⁊ angelos dei aſcēdē
tes ⁊ deſcēdētes ſuꝑ filiū hoīs. Uide qualiter paulatim
eum a terra abducit: ⁊ facit ꝙ nō vltra eſtimet chriſtū eē
hoieȝ ſolum. cui. n. angeli miniſtrant: qualiter hic homo
purus eſſet: per hoc igiꝶ ſuadet angeloꝝ ſe eē dñatorē: ſi
cut. n. in ꝓprium regis filiū deſcēderūt ⁊ aſcēderūt in cū
miniſtri regales: hoc quidē i tp̄e crucis: hoc v̄o i tp̄e reſur
rectionis ⁊ aſcenſionis: ſed ⁊ ante hoc qñ acceſſerunt ⁊
miniſtrabāt ei: ⁊ qñ euāgeliçabant eius natiuitatē. Futuꝝ
v̄o a p̄terito ꝓbauit: qui eni i p̄teritis v̄tutū eiꝰ agnoue
rat: ⁊ de futuris audiens facilius ſuſcepit. AV. de ver.
dñi: Recolamus autem veterem hiſtoriaȝ qñ iacob i ſō
nis vidit ſcalam a terra ꝑtingentem vſq̄ȝ in celū: ⁊ dñs i
cūbebat ſuꝑ eam: ⁊ angeli aſcendebant ⁊ deſcendebant ꝑ
eam. Deniq̄ȝ ipe iacob q: itellexit quid viderit: poſuit la
pidem ⁊ fudit oleum. dū vnxit lapidē iacob: nūquid ido
lum fecit: ſignificauit: non adorauit. agnoſcitis chriſma:
agnoſcite ⁊ xp̄m. Ipſe eſt lapis quem reprobauerūt edi
ficantes. ſi ergo iacob vidit ſcalam q̄ ē iſrael appellatus
⁊ nathanael iſte v̄e iſraelita erat: conuenienter ſomnium
iacob dñs dixit ei. q. d. cuius nomie te appellaui ipſius
ſomniū in te apparuit: Uidebis eni celum apertum: ⁊
angelos dei aſcendentes ⁊ deſcēdētes ſuper filiū hoīs
ſi aūt ad illū deſcēdūt ⁊ ad illū aſcēdūt: ⁊ ſurſū ē: h̄ ē ſur
ſum in ſe: deorſum in ſuis. AV. ſuꝑ io. Sūt aūt angeli dī
boni predicatores p̄dicantes chriſtū: hoc ē ſuꝑ filiū ho
minis aſcēdūt ⁊ deſcēdūt: ſicut paulus q̄ aſcēderat vſq̄ȝ
ad tertiū celū deſcēdit vſq̄ȝ ad lac potū ꝑuulis dandū di
xit aūt: Maius his videbis. q: plus ē ꝙ nos dñs voca
tos iuſtificauit: q̄ ꝙ vidit iacentes ſub vmbra mortis
Quid enim nobis ꝓderat ſi ibi manſiſſemꝰ: vbi nos vi
dit. Queriꝶ aūt q̄re nathanael cui tantū teſtimoniū ꝑhi
buit filius dei: iter. xij. apoſtolos nō inuenit. Intelligere
aūt debemus ipm̄ eruditū fuiſſe ⁊ peritū legis: ꝓpterea
noluit illū dñs iter diſcipulos ponere: q: ideotas elegit
vnde ꝯfunderet mundū. Uolēs eni ſuꝑboꝝ frangere cer
uices: nō queſiuit ꝑ oratorē piſcatorē: ſed de piſcatore lu
cratus ē imperatorē. Magnus cyprianus orator: ſȝ pri
us petrus piſcator: ꝑ quem poſtea crederet nō tantū ora
tor: ſed etiam imperator.

CA. II.

AT die tertia nuptie facte ſunt in cana
galilee: ⁊ erat mater ieſu ibi. Uocatꝰ
eſt auteȝ ieſus ⁊ diſcipuli eius ad nu
ptias. Et deficiente vino: dicit mater

ieſu ad eum: Vinum non habent. Et dicit ei ieſuſ
Quid mihi ⁊ tibi eſt mulier? Nondum venit ho
ra mea.

CHRY. Quoniã i galilea notus erat dñs: vocãt euꝫ
ad nuptias: vnde ſequitur: Et die tertia nuptie facte ſũt
in chana galilee. ALCVI. Galilea ẽ ꝓuincia i qua eſt
chana viculus. CHRY. Vocãt aũt ad nuptias dñꝫ ñ
tanq̃ magnificũ aliquẽ: ſed ſimpliciter tanq̃ notũ: ⁊ vnũ
multoꝝ vñ hoc euangeliſta declarans ait: Et erat ma
ter ieſu ibi. ſicut eni matrẽ vocauerãt: ita ⁊ filiũ. vnde ſe/
quit: Vocat⁹ ẽ aũt ieſus ⁊ diſcipuli ei⁹ ad nuptias: ⁊ ac/
cedit: Neqꝫ eni ad dignitatẽ reſpiciebat ſuã: ſed ad bene
ficiũ noſtrũ. Qui enim non dedignatus ẽ formam ſerui
accipere: neqꝫ dedignatus eſt ad nuptias venire ſeruoꝝ.
AV. de v. dñi: Erubeſcat igit homo eſſe ſuperbus: quo
niam factus eſt humilis deus: Ecce inter cetera filius
virginis venit ad nuptias qui cum apud patrem eſſet
inſtituit nuptias. BED. Quod etiam ad nuptias veni
re dignatus ẽ: iuxta lram fidẽ recte credentiũ confirmat
Porro tatiani ⁊ martionis ceteroꝝqꝫ q̃ nuptijs detra/
hunt: ꝑfidia q̃ ſit dãnabilis inſinuat. Si eni thoro ima/
culato ⁊ nuptijs debita caſtitate celebratis culpa ineẽt:
nequaq̃ dñs ad has venire voluiſſet. Nũc aũt qꝛ bona
ẽ caſtitas coniugalis: melior continentia vidualis: optia
ꝑfectio v̉ginalis. Ad ꝓbandã omnium electionẽ graduũ
diſcernendum tñ meritũ ſinguloꝝ ex intemerato marie
virginis vtero naſci dignatus ẽ a ꝓphetico vidue amic
ore mox nat⁹ bñdicit: a nuptiaꝝ celebratorib⁹ iã iuueniſ
iuitat⁹ hos ꝑñtia ſue v̉tutiſ honorat. AV. Quid ãt miꝝ
ſi i illã domũ ad nuptiaſ venit q̃ i huc mũdũ ad nuptiaſ
vẽit. Hẽt .n. h ſpõſã quã redemit ſanguie ſuo: ⁊ cui pign⁹
dedit ſpiritũſanctũ: quã ſibi cõiunxerat in vtero v̉ginis.
Verbũ eni ẽ ſpõſuſ ⁊ ſpõſa caro hũana: ⁊ vtrũqꝫ vn⁹ fili
us dei: ⁊ idẽ fili⁹ hominis. Jlle vter⁹ virginiſ marie tha
lamus ei⁹ ẽ: vñ ꝓceſſit tanq̃ ſponſus de thalamo ſuo.
BED. Nec vacat a myſterio q̃ die tertia nuptie facte refe
runt: primũ q̃dẽ ſeculi tp̄s ante legẽ patriarchaꝝ exem/
plo. ſecundũ ſub lege ꝓphetaꝝ ſcriptis. tertiũ ſub gratia
ꝑconijs euãgeliſtaꝝ quaſi tertie diei luce mundo refulſit
in quo dñs in carne natus apparuit: ſed ⁊ hoc q̃d in cha
na galilee. i. in zelo tranſmigrationis eedẽ nuptie facte ꝑ/
hibent. Typice denũciat eos marie gr̃a xp̄i dignos exi/
ſtere: qui zelo feruere pie deuotionis ac de vitijs ad vir/
tutes: de terrenis ad eterna norunt trãſmigrare: diſcũbẽ
te aũt ad nuptiaſ dño: vinũ defecit vt vino meliore p ipꝫ
facto manifeſtaret gloria latentis i hoie dei. vñ ſequitur
Et deficiẽte vino: dicit mater ieſu ad eũ: Vinuꝫ nõ habẽt
CHRY. Dignũ aũt ẽ querere vñ venit in menteꝫ matri
magni quid imaginari de filio: neqꝫ .n. ante miraculũ fe
cerat. Sequitur enim: Hoc fecit initiũ ſignoꝝ ieſus: ſꝫ re
uelari incipiebat ⁊ a ioanne ⁊ ab his que ad diſcipulos
dixerat: ſed ante hec oia ipſa ꝯceptio ⁊ ea que poſt nati/
uitatẽ facta ſunt: maximã ei de puero ipoſuerũt eſtima/
tionẽ. vnde lucas dicit: Maria conſeruabat oia v̉ba hec
conferens in corde ſuo. Cuius igit gr̃a nõ ante miraculũ
eũ icitauit: nã antea vt vnus multoꝝ ita ꝯſeruabat. vnde
nõ ꝑſumebat ei mater tale quid dicere: quia vero audi/
uit q̃ ioannes ei teſtificatus ẽ: ⁊ q̃ diſcipulos iam habe
ret de reliquo confidenter rogat. ALCV. Significat
etiã in hoc loco ſynagogam que xp̄m ꝓuocat ad facien
dũ miraculũ: familiare eni ẽ iudeis: miracula inquirere.
Sequit: Et dicit ei ieſus: quid mihi ⁊ tibi mulier? AV.
Quidã derogãtes euãgelio ⁊ dicẽtes q̃ ieſuſ ñ fuit nat⁹
d̉ maria v̉gine hic argumentũ ſumere conant erroris ſui
vt dicant quomõ erat mater eius cui dixit: Quid mihi
⁊ tibi mulier? Sed quis hoc narrauit: vt credamus quia
hoc dñs dixit? Nempe ioãnes euãgeliſta. At ipſe dixit:
Et erat ibi mater ieſu: quare hoc: niſi qꝛ vtrunqꝫ verũ ẽ?

Sꝫ nunq̃d ideo venit ad nuptias: vt doceret matres cõ
temni? CHRY. Sed q̃ valde venerabat matrẽ. Audi
lucã enarrantem: qualiter ſubditus parentibus erat. Nã
vbi quidẽ parentes nihil ipediũt eoꝝ que ſunt ſm deū
debitũ ẽ ſubijci eis. Quãdo aũt nõ tp̄e debito aliq̃d que
runt: ⁊ abſcindunt nos a ſpiritualibus: nõ ex hoc ſaluari
AV. de ſymbolo: Vt ergo diſtigueret inter deũ ⁊ hoieꝫ
quia ſm hoiem minor ⁊ ſubditus erat. ſm aũt deum ſu
pra oẽs erat dixit: Quid mihi ⁊ tibi ẽ mulier. CHR.
Sed ⁊ ꝓpter aliam cãꝫ vt non ſuſpecta eſſent miracula
que fiebãt: ab his eniꝫ qui indigebãt: rogari oportuerat
nõ a matre: voluit oñdere q̃m oia decenti tp̄e operatur
nõ ſimul oia faciens: quia cõfuſio quedã eſſet. ⁊ iõ ſeq̃t:
Nondũ venit hora mea. i. nondũ cognitus ſum his qui
aſſunt: ſed neqꝫ ſciũt q̃m defecit vinũ: ſine eos primũ hoc
ſentire. Qui eni neceſſitatem non preſentit: neqꝫ beneficij
grãdẽ ſuſcipiet ſenſum. AV. Vel iõ qꝛ dñs noſter: ſꝫ q̃
deus erat: matrẽ nõ habebat. ſꝫ q̃ hõ erat: habebat ma
trẽ. Miraculũ aũt quod facturus erat: ſm diuinitatẽ fa/
cturus erat: non ſecundũ infirmitatem humanam. Mi/
raculũ tamen exigebat mater: At ille tanq̃ nõ agnoſcẽs
viſcera humana: operatur⁹ facta diuina, dixit: Quid mi
hi ⁊ tibi ẽ mulier. tanq̃ dicat. Quod in me facit miracu/
lum: non tu genuiſti diuinitatẽ meam: Dicitur aũt Mulier
ſm femineũ ſexum: non ſm corruptioneꝫ integritatis: ſꝫ
qꝛ genuiſti infirmitatẽ meã: tunc te cognoſcã cũ ipſa infir
mitas pendebit in cruce. vnde ſubdit: Nõdũ venit hora
mea. quaſi diceret: ibi te agnoſcã cum pendere in cruce
infirmitas ceperit: cuius ⁊ mater es. Commendauit eni
matrem diſcipulo: prius matre moriturus: ⁊ ante mor/
tem matris reſurrecturus. Videte aũt ne forte quomõ in
uenerũt manichei occaſionẽ ꝑfidie ſue: qꝛ dixit domin⁹
Quid mihi ⁊ tibi ẽ mulier. ſic inueniãt mathematici oc/
caſionẽ fallacie: qꝛ dixit: Nondũ venit hora mea. Dicunt
eni: vides qꝛ ſub fato erat xp̄s: qꝛ dixit: Nondum venit
hora mea. Credant aũt deo dicenti: Poteſtatẽ habeo po
nendi animam meam: ⁊ iterum ſumẽdi eã: ⁊ querãt qua
re ſit dictum: Nondum venit hora mea. Nec ideo iã ſub
fato ponant conditorem celi: quia ſi eſſet fatum de ſide/
ribus: ñ poterat eſſe ſub neceſſitate ſideꝝ: ꝯditor ſiderũ
q̃d ñ ſolũ xp̄s nõ habuit: quod appellas fati: ſed nec tu
aut ille aut quiſquã hoium. quare ergo dixit: Nondũ ve
nit hora mea. qꝛ in poteſtate hẽbat q̃n moreret: ſed non/
dum videbat eſſe opportunũ vt illa poteſtate vteret. vo/
candi erant diſcipuli. annunciandũ erat regnum celoꝝ
faciende erant virtutes: cõmendãda erat diuitas domi/
ni in miraculis. commendanda erat humilitas domini
in ipſa compaſſione mortalitatis. At vbi tñ fecit q̃tum
ſufficere iudicauit venit hora: non neceſſitatis ſed volun
tatis: non conditionis ſed poteſtatis.

Dicit mater eius miniſtris: Quodcũqꝫ dixe
rit vobis facite. Erant aũt ibi lapidee hydrie ſcꝫ
poſite ſecũdũ purificationẽ iudeoꝝ capientes ſin
gule metretas binas vel trinas. Dicit eis ieſus:
Jmplete hydrias aqua. Et impleuerũt eas vſqꝫ
ad ſummũ. Et dicit eis ieſus: Haurite nũc ⁊ ferte
architriclino: ⁊ tulerunt. Vt aũt guſtauit architri
clinus aquã vinũ factã: ⁊ nõ ſciebat vnde eẽt: mi
niſtri aũt ſciebant qui hauſerũt aquã vocat ſpon
ſum architriclinus: ⁊ dicit ei: Omnis homo pri
muꝫ bonũ vinum ponit: ⁊ cũ inebriati fuerit: tũc
id quod deterius ẽ. Tu aũt ſeruaſti bonũ vinum
vſqꝫ ad huc. Hoc fecit initiuꝫ ſignoꝝ ieſus i cha
na galilee: ⁊ manifeſtauit gloriam ſuam: ⁊ credi
derunt in eum diſcipuli eius.

CHRY.

CHRY. Quãuis dixerit: Nõdum venit hora mea
poſtmodũ fecit quod mater dixerat: vt etiã ex hoc ſuffici
ens eſſet demonſtratio ꝙ non ſubiectus ē hore. Si enim
hore ſubÿciebatur: qualiter debita hora nondum facta
hoc fecit: deinde ⁊ ꝓpter honorem matris: vt non finali
ter ei contradicere videretur. neq; eam tot p̄ñtibus eru-
beſcere faceret. Adduxerat eni ad eũ miniſtros: vt a plu
ribus fieret petitio. vnde ſequitur: Dicit mater eius mi-
niſtris: quodcũq; dixerit vobis facite. BE.q.d. Lȝ abne
gare videatur tamē faciet: nouerat enim mater piũ ⁊ mi-
ſericordē. Sequit: Erãt aũt ibi lapidee hydrie ſex poſite
ſm purificationem iudeorum: capientes ſingule metre-
tas binas vel trias. Hydrie vocantur vaſa aquarũ rece
ptui parata. grece enim aqua hydor dicit. ALCVI. Ua
ſa aũt aquarũ receptui parata erãt ſm purificationē iu-
deorũ: q2 inter alias phariſeorũ traditiones etiam hoc
obſeruabãt: vt crebro ſe lauarent. CHR. Quia vero
iaquoſa ē paleſtia: ⁊ ñ erat mltis i locis fontes ⁊ puteos
inuenire: replebãt hydrias aqua vt ñ currerēt ad flumi a
ſi quãdo imũdi fierēt: ſȝ de ꝓpe haberēt purgatiõis mo
dũ. Ne aũt quidã ifideliũ ſuſpicarent: qm̄ fece intus re-
manēte: deinde aqua imiſſa: vinũ ſubtiliſſimũ factum eēt
ꝓpterea ait ſm purificationē iudeoꝝ. oſtendēs ꝙ illa va
ſa nũꝙ vini receptacula facta erãt. AV. Metretas eni
dicit menſuras quaſdã: tanꝙ ſi diceret vrnas amphoras
vel aliud huiuſmodi. Metron eni menſurã dicunt greci
inde appellate metrete. BED. Quod aũt ait Binas vel
trinas: nõ ita accipiendum eſt ꝙ alie binas alie trinas:
ſed eedem ipſe caperent binas que etiam trinas. Sequi-
tur: Dixit eis Jeſus: Implete hydrias aqua: ⁊ imple
uerunt eas vſq; ad ſummum. CHRY. Sed quare ante
ꝙ impleuiſſent hydrias aqua: nõ fecit ſignũ: quod mul-
to mirabilius eſſet: q2.ſ. aliud ē ſubſtantiã in aliam quali
tatem tranſmutare: ⁊ ipſam ſubſtantiaȝ ex nihilo facere
quod quidem mirabili⁹ eſt ſed non ita videtur credibile
multis. Propterea eniȝ multotiens a miraculoꝝ magni
tudine abſtinet: volēs magis credibile eē qd̄ fiebat: cum
hoc ⁊ puerſa dogmata euertit. q2 enim ſunt quidã q̄ mũ-
di conditorem alium eſſe dicunt: plura miraculorum ex
ſubiectis ſubſtantÿs facit. ſi eni ɔtrarius ei eſſet q̄ condi
tor eſt mundi: non vtiq; alienis vteretur ad proprie vir-
tutis demonſtrationem. non autem ipſe aquam hauſit ⁊
tunc vinũ oſtendit: ſed hoc iubet miniſtris vt eos teſtes
haberet eius quod fiebat. vnde ſequitur: Et dicit ei ieſus
Haurite nũc ⁊ ferte architriclino. ALCV. Tricliniuȝ
ordo trium lectorum clinon lectum ſignificat. Architri-
clinus princeps tricliny.i. primus inter conuiuas q̄ mo
re antiquo in lectis diſcumbebant. vnde quidam archi-
triclinum itelligunt aliquem ex ſacerdotibus iudeorum
qui nuptÿs itereſſe poterant vt illos inſtrueret qualiter
nuptÿs vti deberent. CHRY. Uel aliter: quia aliqui
poſſent dicere ꝙ conuiue ebrÿ erant: ⁊ ſenſus iudicanti-
um corruptus vt neſcirent vtrum aqua vel vinum eſſet:
hi autem quibus miniſtratio conuiuioꝝ credita eſt ma-
xime vigiles ſunt vnũ opus habentes vt ornate ⁊ ordi-
nate omnia diſponant: ideo in teſtimoniũ eorum que fie
bant dixit dominus: Ferte architriclino ꝓpter euigilan-
tem eis ſenſum: ⁊ non dixit: Propinate diſcumbentibus
HYLA.iq. de trini. Aqua igit hydrÿs infundit: vinum
calicibus hauritur: infundentiſ ſcientie ſenſus non cõue
nit haurientis. Qui infuderunt hauriri aquã exiſtimant
qui hauriũt vinũ infuſum arbitrãtur. vnde ſequitur: Ut
autē guſtauit architriclinus aquam vinum factam: ⁊ nõ
ſciebat vnde eſſet: miniſtri aũt ſciebant q̄ hauſerãt aquã
vocat ſponſum architriclinus. Non aũt aque ſimplici-
tas defecit: ⁊ vini ſapor natus ē: non p tranſfuſionem po
tionis obtinetur quod infirmius eſt: ſed aboletur quod
erat: ⁊ quod non erat cepit. CHRYSOSTIMVS.
Paulatim autem dñs volebat cognoſci ſuorum ſignoꝝ
virtutem: ⁊ ideo neq; ipſe reuelabat quod factum eſt: ne-
q; miniſtros architriclinus vocauit. Non eſſet eis credi
tum puro homine exiſtimato: tale teſtimoniũ reddenti-
bus: ſed vocat ſponſum qui maxime poterat conſpicere
quod fiebat. non ſimpliciter autem chriſtus vinum: ſed
vinum optimum fecit: vnde ſequitur. Et dicit ei: Omnis
homo primũ bonum vinũ ponit ⁊c. Talia eniȝ ſunt chri
ſti miracula: vt multo his que per naturã fiunt: ſpecioſi-
ora ⁊ vtiliora fiant. igit aqua vinũ facta miniſtros teſtes
hñit: boni v̄o vini facti architriclinũ ⁊ ſponſum probabi
le autem eſt ⁊ ſponſum aliquid reſpondiſſe: ſed euangeli-
ſta hoc pretermittit: tangens ſolum id quod neceſſarium ē
ſcire.ſ. quoniaȝ vinum aquam fecit. vnde ſtatim ſubdit:
Hoc fecit initium ſignoruȝ ieſus in chana galilee. Tunc
enim ſigna maxime neceſſarium erat facere: quando di-
ſcipuli iam congregati erãt deuoti: ⁊ attēdētes his que
fiebant: manifeſte aderãt. Si v̄o dixerit quis non eſſe ar
gumentum ſufficiens: vt hoc ſit principium ſignoꝝ: quia
additur. In chana galilee: quaſi contingat alibi prius eē
facta. Dicemus quod ⁊ antea diximus: q2 ioannes dicit
Ut manifeſtetur iſraeli propterea veni baptiçans. Si ve
ro ſm primã etatem miracula fecit: nequaꝙ indigebant
iſraelite alio manifeſtante eũ. Qui enim i breui tempore
ita per miraculoruȝ multitudinem claruit: vt eius nomē
manifeſtũ fieret omnibus: multomagis ſi puer exiſtēs a
prima etate miracula feciſſet. Nã ⁊ ea q̄ fierēt iopinabilio
ra exiſtimarentur ab infante facta: ⁊ tempus ampli⁹ eēt.
Decenter autem non incepit ſigna facere ex prima etate:
exiſtimaſſet enim phantaſiam eſſe incarnationem ⁊ ante
opportunum tēpus cruci eum tradidiſſent liuore liquefa
cti. AV. Hoc aũt miraculum domini quod de aqua vi
nũ fecit: non eſt mirũ eis qui nouerunt quia deus fecit
Ipſe enim fecit vinum illo die in hydrÿs qui omni anno
hoc facit in vitibus: ſed hoc aſſidue amiſit admirationē
itaq; ſeruauit ſibi deus inuſitata quedam que faceret: vt
tanꝙ dormientes homines ad ſe colendũ mirabiliter ex
citaret: ꝓpter quod ſequitur: Et manifeſtauit gloriã ſuaȝ
ALCV. Quia ipſe ē rex glorie qui ſicut dñs elemen-
ta mutabat. CHRY. Et hoc ꝙtũ ex parte ſua. Si ve-
ro ⁊ tunc multi non cognouerunt: ſed tamē omneſ poſtea
erant miraculũ audituri. Sequitur. ⁊ crediderunt in euȝ
diſcipuli eius. Hi enim dedebãt credere: ⁊ facilius ⁊ cũ
diligentia attendere his que fiebant. AV. de cõ. euan.
Sed ſi tunc in eũ crediderunt: nonduȝ erant diſcipuli cũ
ad nuptias vocati ſunt: ſed illo more locutionis hoc di
ctum eſt quo loquimur: cũ dicimus apoſtolũ paulum in
tharſo cilitie natum: neq; enim tunc iam erat apoſtolus:
ita diſcipulos chriſti inuitatos ad nuptias cũ audim⁹: ñ
iam diſcipulos ſed qui futuri erant diſcipuli intelligere
debemus. AVG. Illa aũt myſteria que in iſto miracu
lo dñi latent videte: oportebat impleri in chriſto que de
illo ſcripta erant: illa erat aqua. fecit aũt de aqua vinum
cum aperuit eis ſenſum ⁊ expoſuit ſcripturas ſic eni ſa
pit quod non ſapiebat: ⁊ inebriat qd̄ non inebriabat.
BED. Apparente enim dño in carne: vinoſa legalis ſen
ſus ſuauitas paulati ceperat ob carnalē phariſeoꝝ iter
p̄tationē a priſca ſua v̄tute deficere. AVG. Si aũt iuſ-
ſiſſet aquam effundi ⁊ ipſe mitteret vinũ ex occultis cre-
ature ſinibus videret ſcripturas veteres iprobaſſe. Cũ
aũt ipſam aquam conuertit i vinũ: oñdit nobis ꝙ ⁊ ſcri
ptura vetus ab ipſo eſt: nam iuſſu ipſius implete ſunt hy
drie: ſed nihil ſapit illa ſcriptura ſi non ibi chriſtus intel
ligatur. nouimus aũt legē ex quibus temporibus narret
i. ab exordio mundi. Inde vſq; ad hoc tempus qd̄ nũc
agimus ſexta etas ē. nam prima etas cõputatur ab adaȝ
vſq; ad noe: ſecunda a noe vſq; ad abraã: tertia ab abra
am vſq; ad dauid: quarta a dauid vſq; ad tranſmigrati
onem babylonis: quinta vſq; ad ioannem baptiſtaȝ: ſex
ta inde vſq; ad finem ſeculi. Sex ergo ille hydrie ſex eta-

tes ſignificāt: qb⁹ nō defuit ꝓphetia. Implete ſūt ꝓphetie
plene ſūt hydrie. Quid ē aūt capiebant metretas binas
vel trinas. Si trinas tm̄ diceret: nō curreret animus no
ſter niſi ad myſteriū trinitatis. Sed forte nec ſic debem⁹
inde ſenſum auertere: qꝛ dixit binas vel trinas: qꝛ nomi
nato patre ꝛ filio cōſequēter ꝛ ſpiritus ſcūs intelligendus
eſt. Oportet eni intelligi caritatez inuicē patris ꝛ filij qḋ
ē ſpūſſanct⁹. Sed ē ꝛ ali⁹ intellectus nō pretermittēdus:
bine eni metrete intelligunt in duob⁹ generibus hominū
i. iudeis ꝛ grecis: tres aūt ꝑpter noe tres filios ſignifica-
tos. ALGVI. Miniſtri aūt ſūt doctores noui teſtamēti
qui ſcripturas alias ſpūaliter interpretantur. Architricli
nus aūt eſt aliquis legiſperitus vt nicodem⁹: gamaliel:
ſaul⁹. Dum ergo talib⁹ euangelij verbū committit: qḋ in
littera legis occultabat: quaſi vinū de aqua factū archi-
triclino ꝓpinatur. Et bene in domo nuptiarū tres ordi-
nes diſcumbētium deſcribunt quia eccl'ia tribus ordini
nib⁹ fideliū conſtat: coniugatoꝝ: cōtinentiū: ꝛ doctorum
Optimū aūt vinū chriſt⁹ vſqz adhuc ſeruauit. i. euange-
lium vſqz ad ſextā etatē diſtulit.

Poſt hec deſcendit capharnaū ipſe et mater
eius et fratres eius et diſcipuli eius: et ibi manſe
rūt nō multis diebus. Et ꝓpe erat paſca iudeorū
ꝛ aſcendit ihesus hieroſolymā.

CHRY. Quoniā aūt paulopoſt dn̄s hieroſolymam
aſcenſurus erat: capharnaū adijt: vt non vbiqꝫ fratres et
matrē ſecū trahat: vnde dicitur. Poſt hec deſcendit ca-
pharnaū ipſe ꝛ mater eius ꝛ fratres ei⁹ ꝛ diſcipuli eius
ꝛ ibi manſerūt nō multis diebus. AVG. Hic eſt aūt do
min⁹ de⁹ noſter excelſus vt nos faceret: humilis vt nos
reficeret: ambulans inter hoīes: patiēs humana: abſcon
dens diuina. Ecce habet matrē: habet fratres: habet ꝛ di
ſcipulos: inde fratres vnde matrē. Fratres eni ſcriptura
noſtra appellare cōſueuit: non eos ſolos qui naſcunt ex
eodē vtero: aut ex eodē patre: ſed ex eodem gradu: velut
compatrueles aut cōſobrinos. Unde ergo fratres dn̄o.
Nō eni maria iteꝝ peperit: abſit. Inde cepit dignitas vir
ginū. Abraā patru⁹ erat loth ꝛ iacob laban ſyrū hēbat
auūculū: ꝛ vtriqꝫ dicti ſūt frēs. ALCV. Frēs ḡ dn̄i dn̄r
cognati marie vel ioſeph: nō filij marie vel ioſeph: quia
nō ſolū beata virgo: ſed etiā ioſeph teſtis caſtitatis ei⁹ ab
oī actione coniugali imunis permanſit. AVG. de con.
euan. Quod vō dicit. Et diſcipuli eius: incertū eſt vtrum
iam illi adheſerant etiā petrus ꝛ andreas ꝛ filij zebedei.
Mathe⁹ eni primo narrat ꝙ venerit ꝛ habitauerit in ca-
pharnaū: ꝛ poſtea ꝙ eos de nauibus piſcantes vocaue-
rit: an forte mattheus qḋ ꝑtermiſerat recapitulauit: quia
ſine vlla conſequētis tp̄is differētia dixit. Ambulans iu
xta mare galilee vidit duos fratres: an potius alij diſci
puli fuerūt. Scriptura eni euāgelica ꝛ ap̄lica: non ſolum
illos duodenos appellat diſcipulos eius: ſed oēs qui in
eū credentes ad regnū celoꝝ magiſterio eius erudiebāt
Illud etiā requirendū eſt quō hic dicit. Anteꝙ̄ ioannes
baptiſta miſſus eēt in carcerē ieſū iſſe i galileā: cū matthe⁹
dicat. Cū aūt audiſſet ꝙ ioannes traditus eſſet: ſeceſſit in
galileā: ſimiliter etiā ꝛ marcus. Lucas etiā nihil quidez di
cit de tradito ioāne: ſed poſt baptiſmū ꝛ tētationē chriſti
dicit eū iſſe in galileam: ſicut illi duo: vnde intelligit tres
euangeliſtas: nō ioanni euangeliſte cōtraria narraſſe: ſed
pretermiſiſſe primū domini aduentū in galileā poſteaꝙ̄
baptiçatus eſt: quādo illic aquam conuertit in vinum.
EVSE. in eccleſiaſtica hiſtoria. Cum eni triū euangelio-
rum ad ioānē euangeliſtā noticiā perueniſſet probaſſe q-
dem dicit fidem ꝛ veritatē dictorū: deeſſe tm̄ vidit aliqua
ꝛ ea maxime que primo predicatiōis ſue tempore domi
nus geſſerat. Certū eſt enim ꝙ in ſuperioribus trib⁹ euā
gelijs hec vident ſola contineri que in eo geſta ſunt anno

quo ioannes baptiſta vel incluſus eſt in carcere vel pu-
nitus ꝛ ideo rogatus dicit ioānes apoſtolus: vt ea que
preterierant priores ante traditionē ioannis: ſaluatoris
geſta cōſcriberet: vnde ſiquis diligenter cōſideret: inueni
et euangelia nō diſſonare: ſed alteri⁹ temporis geſta eſſe
que ſcribit ioānes: alterius vero ꝙ̄ ceteri. CHRY. Ne-
qꝫ eni in capharnaū miraculū vllū tūc operatus eſt: qui
eni ciuitatē habitabāt illā: nō ſane ſe habebāt ad chriſtū
ſed erant valde corrupti: iō tamē accedit: ꝛ parū ibi tra-
hit temp⁹ ꝑpter eum qui ad matrē honorē. BEDA.
Ideo etiam nō multis dieb⁹ ibi manſerūt ꝑpter feſtū pa
ſce qḋ iam appropinquabat: vñ ſequit. Et ꝓpe erat pa-
ſca iudeorū. ORI. Sed quid intendit ibi appoſitio iu-
deorū: nō eni nationis alterius paſce ſolennitas fuerat.
Forſan vō qꝛ quoddā eſt paſca humanū eorum qui pro-
cul a propoſito ſcripture celebrāt illud quoddā vō diui
num ꝛ verū qḋ in ſpiritu ꝛ veritate pficitur: ad diſtinctio
nem ergo diuini dicit iudeoꝝ. Sequit. Et aſcendit hiero
ſolymā. ALCVI. Bis in euangelijs legit ieſū aſcēdiſſe
hieroſolyma: ſemel in primo anno predicatiōis dn̄i ad-
huc ioānes nō erat miſſus in carcerē: de hoc aſcenſu nūc
agitur: ꝛ iterū illo anno quo erat paſſus: dedit aūt nobis
exemplū dn̄s quāta cura diuinis ſubdi debeam⁹ imperi
is. Si eni ipſe dei fili⁹ decreta legis a ſe data implebat:
celebrans ſolēnitates cū ceteris hominib⁹: quāto ſtudio
bonorū operū ſerui debent ſolēnitates ꝛ puenire ꝛ cele-
brare. ORI. Miſtice aūt cū facta eſt nuptiarū prepara
tio in chana galilee deſcendit vna cū matre: fratribus et
diſcipulis in capharnaū: que interpretat ager cōſolatōis
Oportebat eni p⁹ vini alacritatē ad agrū cōſolatōis vna
cum matre ꝛ diſcipulis aſcendere ſaluatorē: cōſolaturuꝫ
in futuris fructib⁹: in agrorū multitudine ſuſcipientes di
ſciplinā eius: ꝛ aīam que illū ſpūſcō concepit ꝛ inuādos
ibi. Sūt eni quidā fructificātes ad quos dn̄s ipſe deſcen
dit vna cū verbi miniſtris atqꝫ diſcipulis: adiuuās huiuſ
modi preſente matre ſua. Uidentur aūt qui capharnauꝫ
ducti ſūt: nō capere diuturnā apud ſe ieſū pn̄tiā: qm̄ illu-
minationē que de plurib⁹ dogmatib⁹ eſt: inferioris con-
ſolationis agellus nō capit cū paucorū capax exiſtat.
ALCVI. Uel capharnaū villa pulcherrima eſt ꝛ ſignifi
cat mundū in quē verbū patris deſcēdit. BEDA. Nō
multis aūt dieb⁹ ibi manſit: qꝛ paruo in hoc mundo tp̄e
cū hominib⁹ cōuerſat⁹ eſt. ORI. Eſt aūt hieroſolyma
ciuitas regis magni: velut ipſe ſaluator ait: ad quā null⁹
eorū qui manent in terris cōſcendit nec ingredit. Sed q̄ḡ
het aīa que naturalē obtinet celſitudinē ꝛ acumē intelligi
biliū perſpicuū eius ciuitas eſt incola: ad quā ſolus ie-
ſus aſcendiſſe dicit. Uident tm̄ poſt diſcipuli fore preſen
tes dum recolunt. Zel⁹ dom⁹ tue comedit me: ſed quaſi
in quolibet diſcipulorū ieſus aſcendit.

Et inuenit in templo vendentes oues ꝛ bo-
ues ꝛ columbas ꝛ nūmularios ſedentes. Et cum
feciſſet quaſi flagellū de funiculis: oēs eiecit de te
plo: oues quoqꝫ ꝛ boues: ꝛ nūmulariorū effudit
es: ꝛ menſas ſubuertit. Et his qui columbas ven
debant dixit. Auferte iſta hinc: ꝛ nolite facere do-
mū patris mei domū negociationis. Recordati
ſunt vero diſcipuli eius: quia ſcriptuꝫ eſt: zelus do
mus tue comedit me.

BEDA. Dn̄s hieruſalē adueniēs: continuo templuꝫ ora
turus adijt: nobis dans exemplum vt quocunqꝫ prope-
ramus: domū dei primo ingrediamur dn̄m deprecaturi
vñ dī. Et inuenit in tēplo vēdētes boues ꝛ oues ꝛ colū
bas. AVG. Sacrificia eni illi populo pro eius carna-
litate talia data ſunt: quibus teneretur ne ad idola deflue
ret: ꝛ immolabant boues ꝛ oues ꝛ columbas. BEDA.
Sed qꝛ

Sed quia de longinquo ꝓperantes que iuſſa ſunt im-
molari dño: ſecum ferre nõ poterant eorum precia defe-
rebant: vnde nacta occaſiõe hec animalia in templo ſcri-
be ⁊ phariſei vendi inſtituerunt vt venientes emerẽt ⁊ of
ferrent. Eademq; oblata ipſi alijs venderent ⁊ ſic ſua lu
cra accumularent. Unde ⁊ nũmularij ad hoc ſedebãt ad
menſam: vt inter emptores venditoreſq; hoſtiarum ꝓmpta
eſſet pecunia: vnde ſubdit. Et nũmularios ſedentes. Dñs
aũt nolens aliquid in domo ſua terrene eſſe negociatõis
neq; eius que honeſta putaret: negociatores oẽs expulit
foras. AVG. Et qui flagellandus erat ab eis: prior il-
los flagellauit: vñ ſequit. Et cũ feciſſet quaſi flagellum de
funiculis: oẽs eiecit de templo. THEO. Neq; ſolũ eos
eiecit qui vendebant ⁊ emebant: ſed etiã res eorũ: vnde
ſubditur. Oues quoq; ⁊ boues ⁊ nũmulariorũ effudit es
⁊ menſas euertit. ſ. nũmularias que erant quaſi vaſa de-
nariorũ. ORI. Conſiderem⁹ aũt: ne forte enorme vide
atur ꝙ dei filius captis funiculis parat ſibi flagellum ad
eijciendũ de templo. Unũ tñ refugiũ ad horũ rñſionem
relinquit diuina poteſtas ieſu: vt cum volebat poſſet ira
cundiã hoſtium ſuffocare ꝗuis eſſent innumeri: et ſedare
mentiũ turbines. Dñs eni diſſipat cogitationes gentium
Preſens aũt hiſtoria in nullo minorem ptãtem pretendit
his que ab eo miraculoſius edita ſunt: ꝗnimo cõſtat hãc
maiorẽ demonſtrare potentiã miraculo quo aqua cõuer
ſa eſt in vinum: eo ꝙ illic inanimata ſubſiſtit materia: hic
vo tot miliũ hominũ domant ingenia. AVG. de con.
euan. Manifeſtũ eſt aũt nõ ſemel: ſed iterato hoc factum
eſſe a dño. Sed illud primũ cõmemorat hic a ioãne: iſtõ
vltimũ ceteris trib⁹. ORI. Et ioãnes quidẽ hic dicit ꝙ
expulit vendẽtes de templo. Matthe⁹ aũt ait. Quoniam
expulit vendentes ⁊ ementes. Multo aũt maior erat nu
merus ementiũ ꝗ̃ vendentiũ: quorum expulſio tranſcende
bat dignitatẽ ei⁹ qui reputabat filius carpentarij: niſi ꝙ
diuina poteſtate ſibi oẽs ſubiecit vt dictũ eſt. BEDA.
Cõmendat aũt in hac lectiõe vtraq; chriſti natura: huma
na quidẽ in hoc ꝙ matrẽ comitẽ habuiſſe ꝓhibet: diuina
in hoc ꝙ ver⁹ dei fili⁹ demonſtrat. Sequit eni. Et his q̃
vendebãt columbas dixit. Auferte iſta hinc: ⁊ nolite fa
cere domũ patris mei domũ negociationis. CHRY.
Ecce patrem vocat: ⁊ nõ iraſcunt: eſtimat enim ſimplici-
ter eum dicere: ſed quia poſtea apertius loquebat vt ſo-
lam repreſentaret parilitatis intelligentiã: ꝓpterea ſeuie
bant. Et mattheus quidem dicit ꝙ eijciens eos dicebat.
Nolite facere domũ meã ſpeluncã latronũ. Illud enim
fecit ad paſſionẽ veniens: ideo durioribus ſermonibus
vtebat. Hoc aũt in principio ſignorũ fecit: vnde non ita
aſpera ſed remiſſa quodãmodo increpatione vtitur.
AVG. Ecce templum illud figura adhuc erat: ⁊ eiecit in
de domin⁹ omnes qui ad nundinas venerant: ⁊ que ibi
vendebant que opus habebãt homines in ſacrificio il-
lius tẽpis. Quid ſi ibi ebrioſos inueniret ſi negociatio
nis non debet fieri dom⁹ dei: potationis fieri debet.
CHRY. Sed cuius gratia tali vehementia chriſtus
vſus eſt: quia eni in ſabbato curaturus erat ⁊ multa factu
rus que videbant ab eis eſſe legis tranſgreſſio: vt nõ vi
deatur deo contrarius hoc cũ periculo fecit: dans intel
ligere ꝙ qui periculis ſe exponit ꝓ bono ornatu dom⁹
dominũ dom⁹ nõ contẽnit: ⁊ ideo ut oſtenderet ſui cõſo
nantiã ad deũ: nõ dixit. Domũ ſanctã: ſed Domũ patris
mei. Et ꝓpter hoc etiã ſubdit: Recordati vo ſunt diſci-
puli eius: quia ſcriptũ eſt. zelus domus tue comedit me
BED. Diſcipuli enim videntes in eo hũc feruentiſſimũ
zelũ: recordati ſunt q2 zelo domus patris ſaluator eiecit
impios de templo. ALCV. Zelus cum in bono acci
pitur: eſt quidã feruor animi quo mens relicto humano
timore pro defenſione veritatis accenditur. AVG.
Comeditur ergo zelo domus dei: qui oĩa que videt ibi
peruerſa cupit emendare: ⁊ ſi emendare nõ poteſt: tole-
rat ⁊ gemit: ſi ergo in domo tua ne quid peruerſum fiat
ſatagis in domo dei vbi ſalus propoſita eſt: debes pa-
ti quantũ in te eſt ſiquid peruerſi videris. Amicus ẽ: ad
moneat leuiter: vxor eſt: ſeueriſſime frenetur: ancilla eſt:
etiam verberibus compeſcatur: fac quicquid potes pro
perſona quã portas. ALCV. Myſtice aũt quondie
deus ſpiritaliter ſuã eccleſiam intrat: et qualiter ibi vnuſ
quiſq; conuerſet attendit. Caueamus ergo ne in eccleſia
dei fabulis vel riſibus vel odijs vel cupiditatibus vace
mus: ne improuiſus veniens nos flagellet ⁊ de eccleſia
ſua eijciat. ORI. Poſſibile eni eſt hieroſolymitanum
quoq; delicto ſubiacere ⁊ capaciſſimos deuiare: q̃ niſi
poſt delictum citiſſime cõuertant capacitatẽ amittũt. In-
uenit igitur in templo. i. in ſacris vel in enũciatione eccle
ſiaſtici ſermonis quoſdam qui patris domũ: domũ ne-
gociationis conſtituebant: qui. ſ. venales exponunt bo-
ues quos oportet obſeruare ad aratrũ ne retrocedẽtes
nõ diſponant ad regnum dei. Qui etiã preferunt mãmo
nam iniquitatis ouibus: ex quibus habẽt ornatus ma-
teriam: qui etiã ſolertiã columbarum priuata qualibet
amaritudine vilipendunt. Cum ergo hos inuenit ſalua-
tor in domo ſacrata: facto de funiculis flagello fugat il
los: vna cum venalibus ouibus ⁊ bobus ſuis. Expargit
eris pondera velut indigna in domo dei retineri: ſubuer
titq; conſtitutas tabulas in aĩabus auarorum ⁊ mandat
ne vlterius in domo dei columbe vendant. Arbitror au
tem ⁊ exemplũ ipſũ ſtatuiſſe per predicta ſecretius: ut in
telligamus per hoc ſiquid agi debet erga ſacram illã ob
lationẽ a ſacerdotibus nõ debere ritu ſenſibiliũ oblatio
num agi: nec legem obſeruari debere vt carnales iudei
volebant: nam ieſu ꝓpellente boues ⁊ oues: iubente au-
ferri columbas: que plurimũ offerebant iuxta conſuetu
dinẽ iudeorũ: ⁊ ſubuertente menſas materialiũ nũmorum
nõ expreſſe: ſed figuraliter continẽtiũ diuinas impreſſio
nes ca. ſ. que ſm legis ſcripturam videbant honeſta: ⁊
vtente eo in plebẽ flagellis: diſſoluenda ⁊ diſpergenda
hec erant: tranſlato regno ad eos qui ex gentibus credi-
derũt. AV. Uel vendentes in eccleſia ſunt qui que ſua
ſunt querũt: non que ieſu chriſti. Uenale habent totũ: q2
volunt redimi. Simon iõ volebat emere ſpiritũſanctum
q2 vẽdere volebat: erat eni de illis qui colũbas vendũt:
eteni in colũba apparuit ſpũſſcũs: colũba aũt nõ eſt ve-
nalis: gratis datur: q2 gratia vocat. BEDA. Uendunt
igit colũbas q̃ acceptã ſpũſſancti gratiã nõ gratis ut ꝓ-
ceptum eſt: ſed ad premiũ dant. Qui manuũ impoſitionẽ
qua ſpũſſcũs accipit: etſi nõ in queſtũ pecunie: ad vulgi
tñ fauorẽ tribuũt: qui ſacros ordines nõ ad vite meritũ
ſed ad gratiam largiuntur. AV. Boues aũt intelligun-
tur apoſtoli ⁊ prophete: qui nobis ſcripturas ſacras di
ſpenſauerunt. Qui ergo ipſis ſcripturis fallũt populos
a quibus querũt honores: vendunt boues vendũt ⁊ o-
ues. i. ipſas plebes: ⁊ cui vendunt niſi diabolo. Quicq̃d
eni de vnica eccleſia precidit: q̃s tollit niſi leo rugiens.
BED. Uel oues ſunt opa mundicie ⁊ pietatis. Uendũt
ergo oues qui humane gratia laudis opera pietatis ex-
ercent. Nũmos mutuo dant in templo: qui aperte terre-
nis reb⁹ in eccleſia deſeruiunt domũ etiã dñi faciũt do-
mũ negociationis: nõ ſolũ hi qui ꝓpter ſacros ordines
preciũ pecunie vel laudis vel honores querunt: verum
etiam qui gradũ vel gratiã ſpiritualẽ quã in eccleſia do-
mino largiente perceperũt: nõ ſimplici intentione: ſed cu
ra humane retributionis exercent. AV. Signum autem
quoddã nobis oñdit dñs ꝙ fecit flagellũ de reſticulis ⁊
inde negociationẽ dei in tẽplo faciẽtes flagellauit. Eteni
vnuſq̃ſq; in pctis ſuis reſtẽ ſibi texit dũ pctã addit pctis
Quñ ergo aliq̃d patiũt hoĩes ꝓpter iniq̃tates ſuas agno
ſcant: q2 dñs facit flagellũ de reſticulis: ⁊ adhuc admo-
net eos vt mutent ſe: nã ſi ſe nõ mutauerint: audient in fi-
ne. Ligate illi man⁹ ⁊ pedes. BEDA. Facto igit de fu-

niculis flagello illos eiecit de templo: q: de parte ſortis
ſcoꝝ eijciunt: qui inter ſanctos poſiti vel ficte vel aperte
faciūt opa mala. Oues quoq; ⁊ boues eiecit q: taliū vi
tā piter ⁊ doctrinā oſtendit eſſe reprobā. Nūmularioꝝ
quoq; effudit es ⁊ menſas ſubuertit: q: damnatis in fine
reprobis etiā ipſarū quas dilexerūt rerū tollet figurā: vē
ditionē colūbaꝝ de tēplo auferri pcepit: q: gratia ſpūs
que gratis accipit: gratis dari debet. ORI. Pōt etiā p
tēplū intelligi aīa ſtudioſi: ꝑpter inhabitās verbū dei: in
qua añ doctrinā ieſu cōſtiterāt terreſtres ⁊ beſtiales mo
tus. Signū aūt terreſtriū motuū bos eſt: qm̄ eſt agricul
tor. Inſenſatoꝝ aūt motuū ouis: qd̄ eſt plurib⁹ aīalib⁹
irrationali⁹. Leuiū vō atq; incōſtātiū mētiū ſignū eſt co
lūba. Eoꝝ vō q̄ bona videnſ ſigna ſūt era q̄ xps verbo
doctrine expellit: vt nō vltra dom⁹ pr̄is ei⁹ ſit forū.

Reſponderūt ergo iudei. ⁊ dixerunt ei. Qd̄
ſignū oñdis nobis q: hec facis? Rn̄dit ieſus et di
xit eis. Soluite templū hoc. et in tribus diebus
excitabo illud. Dixerūt ergo iudei. Quadragin
ta et ſex annis edificatū eſt tēplū hoc. et tu in tri
bus diebus excitabis illud? Ille autē dicebat de
tēplo corporis ſui. Cū ergo reſurrexiſſet a mortu
is recordati ſūt diſcipuli eius. q: hoc dicebat de
corpore ſuo: et crediderunt ſcripture et ſermoni
quē dixit ieſus.

THEO. Quia iudei videbant ieſū talia facere cum
ptāte multa ⁊ dicētē. Nolite facere domū patris mei do
mū negociatiōis: ſignū ab eo petūt: vn̄ de dicit. Rn̄derūt
ergo iudei ⁊ dixerūt ei. Qd̄ ſignū oſtēdis nobis: q: hec
facis? CHRY. Sed nūqd ſigna opus erāt: vt ea q̄ ma
le fiebant ceſſare faceret? Nōne zelū talē accipe p domo
dei maximū ſignū vtutis erat? Nō aūt illi⁹ ꝓphetie me
minerāt: ſed ſignū petebāt: ſimul qdē de ſuo turpi lucro
ipedito dolentes: ſimul aūt ⁊ per hoc ꝓhibere euz volē
tes: opinanſ eni eum aut ꝓuocare ad miracula: aut ceſſa
re ab his que fiebāt: ꝓpterea nō dat eis ſignū: ſicut ⁊ p⁹
petentib⁹ ſignū rn̄dit dicens. Generatio mala ⁊ adultera
ſignū querit ⁊ ſignū nō dabiſ ei niſi ſignū ione prophete
Sed tunc qdē manifeſti⁹ nūc aūt obſcuri⁹ rn̄det idē. Nō
aūt vtiq; qui nō petētes poccupat ⁊ ſigna dat hic peten
tes aduertiſſet: niſi mentē eoꝝ cognouiſſet doloſā. Se
quiſ eni: Et dixit eis. Soluite tēplū hoc ⁊ in trib⁹ diebus
excitabo illud. BEDA. Quia eni ſignū querebāt a do
mino quare ſolita comertia ꝓijcere debuerit ex templo
Reſpondit. Quia ipſū tēplū ſignificabat tēplū corporis
ſui: in quo nulla prorſus eēt alicui⁹ macula peccati. q. d.
Sicut inanimatū tēplū a veſtris cōmertijs ſceleribuſq;
mea expio ptāte: ita ⁊ hoc corpis mei tēplū cui⁹ iſtud ge
ſtat figurā: vr̄is manib⁹ diſſolutū: tertia die reſuſcitabo
THEO. Nequaq̄ tn̄ illos ad homicidiū ꝓuocat dicēs
Soluite: ſed hoc eis affectantib⁹: nō ſibi eſſe abſconditū
demōſtrat. Audiāt aūt arriani quō dn̄s mortis deſtru
ctor dixit: Excitabo: virtute videlz ꝓpria. AVG. Re
ſuſcitauit eū quidem ⁊ pater cui dicit in pſalmis: Excita
me ⁊ reddā illis. Sed qd fecit pater ſine vbo? quō ergo
eū pater reſuſcitat: ſic ⁊ fili⁹ reſuſcitauit: q: filius dixit:
Ego ⁊ pr̄ vnū ſum⁹. CHRY. Propi qd aūt ſignū re
ſurrectiōis dat eis? qm̄. ſ. maxime erat q᷑ oſtēdebat eum
nō eē hoiez puꝝ: poſſe aduerſus mortē ſtatuere triūphū
⁊ tyrānidē ei⁹ longā velociter diſſoluere. ORI. Utra
q; aūt. ſ. ⁊ corp⁹ ieſu ⁊ tēplū exēplar mihi fore videt ec
cleſie: eo q᷑ ex viuis lapidib⁹ cōſtruit in domū ſpūalem
in ſacerdotiū ſcm̄: ⁊ ꝓpter illud: Uos eſtis corp⁹ xpi et
mēbra de mēbro. Quāuis aūt diſſolui lapidū videatur
ſtructura: ac diſſipari oia oſſa xpi aduerſitatib⁹ tribula
tionū inſtaurabit tn̄ tēplū ac reſuſcitabit die tertia: que
in nouo celo ⁊ noua terra pſens erit. Sicut eni illud xpi
corp⁹ ſenſibile crucifixū ē ac ſepultū ⁊ poſtea reſurrexit
ſic ⁊ totale ſcoꝝ xpi corp⁹ cōcrucifixū eſt xpo. Quilibet
eni eoꝝ in nullo alio gloriaſ niſi in cruce xpi: p quā ipſe
crucifixus eſt mūdo. Sed ⁊ cōſepult⁹ eſt xpo ⁊ reſurre
xit cū eo: q: in quadā nouitate vite ambulat: ſed ſm̄ bea
tā reſurrectionē nōdū ſurrexit: vnde nō ſcriptū ē. Tertia
die reſtaurabo illud ſz in trib⁹ dieb⁹ pficit eni ei⁹ erectio
in oib⁹ trib⁹ dieb⁹. THEO. Iudei eni de inanimato
tēplo putantes eū hoc dicere: deridebāt eū: vnde ſequiſ.
Dixerūt ergo iudei. Quadraginta ⁊ ſex annis edificatuz
eſt tēplū hoc: ⁊ tu i trib⁹ dieb⁹ excitabis illud? ALCV.
Et notandū q᷑ nō de prima edificatione: que a ſalomo
ne ſeptē annis pfecta eſt: ſed de reedificatione q̄ facta eſt
ſub zorobabel p quadraginta ⁊ ſex annos impedienti
bus inimicis reſpōdebāt. ORI. Uel dicit aliqs: qdra
ginta ⁊ ſex annoꝝ exurgere compoſitū: ex quo dauid al
locutus eſt nathan ꝓphetā cōſulēs de cōſtructiōe tēpli:
extūc ſatagēs ad cōgregādā materiā tēpli. Animaduerte
vō ſi poſſibile eſt qdragenariū numerū ſtatui erga tēplū
ꝓpter quattuor elemēta mūdi: ac ſenariū ꝓpter hoc q᷑
hō ſexto die creatus eſt. AVG. iiij. de trini. Uel hic nu
merus pfectioni dn̄ici corpis apte cōgruit: quadrageſies
eni ſexies ſeni. fiūt ducenti ſexaginta ſex: qui numer⁹ die
rum cōplet nouē menſes ⁊ ſex dies. Ipſa aūt pfectio cor
poris dn̄i tot diebus ad partū ꝓducta comperiſ ſicuta
maioribus traditū ſuſcipiēs eccl'ie cuſtodit auctoritas.
Octauo eni kalendas aprilis cōcept⁹ crediſ: quo ⁊ paſ
ſus. Nat⁹ aūt tradiſ octauo kalēdas ianuarij. Ab illo er
go die vſq; ad iſtū cōputati ducēti ſexagintaſex repiunſ
dies: q̄ ſenariū numerū qdrageſies ſexies hn̄t. AVG.
octuagintatriū qōnū. Dicit etiā ꝯceptio humana ſic pce
dere ⁊ pfici primis ſex dieb⁹ quaſi lactis habeat ſimili
tudinē: ſequētib⁹ nouē dieb⁹ ꝯuertaſ in ſanguinē: deide
duodeci dieb⁹ ſolideſ: reliqs decē ⁊ octo dieb⁹ formeſ vſ
q; ad pfecta lineamēta oiuz mēbroꝝ: ⁊ i reliquo tpe vſq;
ad temp⁹ part⁹ magnitudine augeſ. Sex aūt ⁊ nouē ⁊ du
odeci ⁊. xviij. in vnū coacti fiūt. xlv. addito ergo vno fi
unt quadragintaſex: qui ſi fuerint multiplicati p ipſū ſe
nariū numerū: q̄ hui⁹ ordinationis caput tenet: fiūt du
cēti ſeptuagintaſex. i. nouē mēſes ⁊ ſex dies. Nō ergo ab
ſurde qdragintaſex annis dr̄ fabricatū eē tēplū qd̄ corp⁹
ei⁹ ſignificabat: vt quot anni fuerint in fabricatiōe tēpli:
tot dies fuerūt in corpis dn̄ici pfectione. AV. ſup Jo.
Uel aliter: quia dn̄s noſter de adam corp⁹ accepit non
de adam peccatum traxit: templum corporeum inde ſū
pſit: nō iniquitatē que de templo pellēda eſt. Si aūt fa
cias qttuor noia greca. Anatole qd̄ eſt oriens. Diſis qd̄
eſt occidēs: Arctos qd̄ ē ſeptētrio. Meſſembria: qd̄ ē me
ridies: capita verboꝝ ada hn̄t. A quattuor eni vētis dn̄s
collecturū ſe dicit electos ſuos cū venerit ad iudiciū. Ha
bēt aūt litterę nois adā nūerū ſz grecos: ⁊ ibi inuenit q̄
dragintaſex annis edificatū. Hz eni adam alpha quod
eſt vnuz: ⁊ delta quod quattuor: ⁊ alpha quod eſt vnum
⁊. m. qd̄ eſt quadraginta; ⁊ ſic habes qdraginta ſex. Sed
iudei q: caro erant: carnalia ſapiebāt ille ſpūalit loque
bat ⁊ de quo tēplo diceret p euangeliſtā nobis aperuit.
Sequiſ enim. Ille autē dicebat de templo corporis ſui.
THEO. Ex hoc aūt appollinarius cōtradictionē ſu
mit: volens oſtendere q᷑ caro chriſti eſſet inanimata eo
q᷑ templum ſit inanimatū. ergo carnē chriſti ⁊ lapidem ⁊
lignum facies: quia ex his templum cōſiſtit. Si aūt qd̄
dicitur. Anima mea turbata eſt: ⁊ poteſtatē habeo ponē
di animā meam: nequaq̄z dici dixeris: vbi pones illud.
In manus tuas domine cōmēdo ſpiritū meū: non enim
de anima irrationali intelligere poteris. Neq; qd̄ dicit.
Nō derelinques aīam meam in inferno. ORI. Ideo
aūt corpus domini templū intelligit: quia ſicut templuz
gloriam dei continebat habitantem in ipſo: ſic corpus
xpi repn̄tās eccleſiā vnigenitū ꝯtinet: q̄ ē imago dei gl̄a
CHRY

CHRY. Duo aũt erant que obſtabant diſcipulis ne interim intelligerent: vnũ ipſa reſurrectio: alteruz vo qd maius erat. ſ. q deus erat qui in illo corpe hitabat: quod dñs occulte oñderat dicens: Soluite templũ hoc ꝛc. Et ideo ſubdit: Cũ ergo ſur. a mor. recor. ſunt diſ. eius quia hoc dicebat de corpe ſuo. ꝛ cre. ſcrip. ꝛ ſer. quẽ dixit Jeſus. ALCVI. Ante reſurrectionẽ eni non intelligebant ſcripturas: quia nondũ acceꝑant ſpũm ſanctũ. Sed i die reſurrectionis apparẽs dñs aperuit diſcipulis ſenſũ: vt intelligerent que de ipſo ſcripta erant in lege ꝛ ꝓphetis: ꝛ tunc crediderũt ſcripture ꝓphetarũ: que ꝑdixerũt chriſtum tertia die reſurrecturũ: ꝛ ſermoni quẽ dixit Jeſus. Soluite tẽplũ hoc. ORI. Scdm anagogẽ vo cõplemẽtum fidei attingemus in magna corporũ reſurrectõe totius corpis Jeſu. i. eccleſie eius: cũ fides que eſt ex ſpecie multũ differat ab ea que ẽ per ſpeculũ in enigmate.

¶ Cum aũt eſſet hieroſolymis in paſca in die feſto: multi crediderũt in noie eius vidẽtes ſigna que faciebat. Jpſe aũt Jeſus nõ credebat ſemetipſum eis: eo q ipſe noſſet oẽs: ꝛ quia opus ei non erat ut quis teſtimoniũ ꝑhiberet de homine. Jpſe enim ſciebat quid eſſet in homine.

¶ BED. Superius euãgeliſta narrauit qd dñs hieruſalẽ adueniens geſſerit: nũc vo eodẽ hieroſolymis cõmorãte quid ab alijs erga eũ actũ fuerit refert. vnde di: Cũ ãt eẽt hiero. in paſ. in die feſto: mul. cre. in no. ei⁹ vi. ſig. q̃ facie. ORI. Reſpiciendũ aũt quõ ex ſignis eius pleriq vidẽtes credebãt in eũ. Non eni di ꝓdigia feciſſe hieroſolymis: niſi forte cũ facta ſint in ſcripturis nõ hñtur. Aiaduerte vo ſi poſſibile ẽ in miraculis deputari q fecerit flagellũ ex funiculis ꝛ cũctos ex tẽplo ꝓpulerit. CHR. Prudentiores aũt fuerant diſcipuli qui ad xp̃m acceſſerant: non ꝓpter ſigna ſed ꝓpter doctrinã. naz groſſiores qdẽ ꝑ ſigna trahunt: rõnabiliores vo ꝑ ꝓphetias ſeu doctrinã. vñ ſubditur: Jpſe aũt Jeſus nõ credebat ſemetipz eis. AVG. Quid ſibi vult hoc? Jlli credebant in noie eius: ꝛ ipſe ieſus non credebat ſemetipſum eis? An forte non credebant ei ꝛ fingebant ſe crediſiſſe. Sed nõ diceret euãgeliſta: Multi crediderũt in noie eius. Magna ergo res ꝛ mira: Credũt hoies in xp̃m: ꝛ chriſtus nõ ſe credit hoibus ꝑſertim qꝛ filius dei ẽ: ꝛ vtiq volẽs paſſuſ ẽ: etſi nollet nunq pateret: ſed tales ſunt oẽs cathecumini. Si dixerimuſ cathecumino: credis chriſto? rñdz: Credo ꝛ ſignat ſe. Si interrogemus eũ: Manducas carnez filij hois? neſcit quid dicimus: quia ieſus nõ ſe credidit ei.

¶ ORI. Uel dicendũ q ieſus nõ ſe credidit credentibus in noie eius: ꝛ nõ in illũ. Jn illũ enim credũt qui anguſtã viam vadunt ducentẽ ad vitã. qui aũt credunt ſignis: nõ in eũ ſed in noie eius credunt. CHRY. Uel hoc dicit quia non cõfidebat in eis vt in diſcipulis perfectis. neq cõmittebat eis oia dogmata vt iam firmiter fidelib⁹ fratribus. Non eni intendebat exterioribus verbis: ad mẽtem eorũ intrans ꝛ tẽpus oportunũ manifeſte ſciens. vñ ſequitur: Eo q ipſe noſſet oẽs: ꝛ quia opus nõ erat vt qs teſtimoniũ ꝑhiberet de hoie: ipſe eni ſciebat qd eẽt in homine. Scire eni ea que ſunt in corde hoiuz eſt dei: qui ſolus corda plaſmauit. non indigebat ergo teſtibus vt propriorũ plaſmatũ mentẽ addiſcat. AVG. Plus etiã nouerat artifex quid eſſet in ſemetipſo. Na ꝛ petrus nõ nouerat qd in ipſo eẽt qñ dixit: Tecũ ero vſq ad mortem. ſed dñs nouerat qd eſſet in hoie dicens: priuſq gall⁹ cãtet ter me negabis. BE. Quapropt monemur vt nũq de cõſcia noſtra ſecuri ſim⁹: ſed ſemp ſoliciti formidem⁹: qꝛ qd nos latet eternũ arbitrũ latere nõ valet. CA. III.

Rat aũt homo ex phariſeis nicodemus noie pnceps iudeorũ. Hic venit ad Jeſum nocte ꝛ dixit ei: Rabbi ſcimus qꝛ a deo veniſti magiſter. Nemo eni põt hec ſigna facere que tu facis: niſi fuerit deus cum eo. Rñdit Jeſus ꝛ dixit ei: Amen amẽ dico tibi: niſi quis renatus fuerit denuo non poteſt videre regnum dei.

¶ AVG. Supius dixerat q cũ eẽt hieroſolymis multi crediderũt in noie eius videntes ſigna ꝛ ꝓdigia q̃ faciebat. Ex his aũt erat nicodemus: de quo di: Erat aũt hõ ex phariſeis nicodemus noie. BE. Cuius etiã dignitatis officiũ oſtendit: cũ ſubditur: Princeps iudeorũ. Deinde quid egerit cũ ſubiecit: Hic venit ad ieſum nocte cupiens. ſ. ſecreta eius allocutione plenius diſcere myſteria fidei: cuius aperta oſtenſione ſignorũ iam rudimenta ꝑceperat. ¶ CHRY. Adhuc tamen a iudaica detinebat infirmitate: ꝓpterea ꝛ nocte venit: trepidans in die hoc facere. vnde ꝛ euangeliſta alibi dicit: Quoniam ex principibus multi crediderunt in eum: ſed ꝓpter iudeos non confitebantur: vt non extra ſynagogam fierent expulſi.

¶ AVG. Nicodemus etiã ex illo numero erat qui crediderunt: ſed nondũ renati ſunt. vnde hoc ad rem ptinet q in nocte venit: Renati aũt ex aqua ꝛ ſpirituſancto audiunt ab apoſtolo: Fuiſtis aliqñ tenebre: nunc aũt lux i domino. ¶ AIMO. Uel pulchre in nocte veniſſe dicit: qꝛ tenebris ignorantie obnubilatus ad tantã lucẽ nondum peruenerat: vt perfecte deũ verum crederet. Nox eniz in ſacro eloquio ꝑ ignorantia põitur. vnde ſubditur: Et dixit ei: Rabbi ſcimus quia a deo veniſti magiſter. Quod autẽ hebraice rabbi: latine dicit magiſter. Magiſtꝝ ergo appellat et deum tacet: quia credebat eum a deo miſſuz ſed tamen vt dictum eſt deum non agnoſcebat. AVG. Unde autem iſte crediderat: patet ꝑ id quod ſubdit: Neo eni põt hec ſigna facere que tu facis niſi fuerit deus cum eo. Sic ergo nicodemus de illis multis erat: qui crediderant in nomine eius. Uidentes ſigna que faciebat.

¶ CHRY. Sed tamen neq a ſignis aliquid magnum exiſtimabat de eo: ſed adhuc humanã habens de eo mẽtem vt de propheta loquitur: ad opationẽ eũ miſſũ dicẽs Et alieno auxilio indigentẽ hec agere que agebat. cuz tñ pater ꝑfectũ eũ genuerit: ꝛ ſufficiẽtẽ ſibiipſi: ꝛ nihil hñtez imperfectũ. quia vo chriſti ſtudiũ erat interim non ita dignitatẽ ſuã reuelare: ſicut ꝑſuadẽ q nihil ex aduerſo agebat patri: ꝓpterea in verbis multotiens humilit loquẽs videt: i rebuſ autẽ cũ ptãte oia opatur. Jdeoq ꝛ nicodemus nunc manifeſte quidẽ nihil excelſum loquit de ipſo occulte aũt ab humili eũ opione reducit: docens q ſufficiens ſibiipſe ẽ in miraculorũ opatione. vnde ſubdit: Reſpondit ieſus ꝛ dixit ei: Amen amen dico tibi: niſi qs renatus fuerit denuo: non põt videre regnũ dei. AVG. Jſti ſunt ergo qbus ſe credit ieſus: qui nati fuerit denuo qui non in nocte veniũt ad Jeſum ſicut nicodem⁹. tales enim iam etiã ꝓfitent. Dicit ergo: Niſi quis renatus fuerit ꝛc. q. d. Quia nondũ es natus denuo. i. ex deo. Spirituali generatione noticia quã habes de me ſpiritalis nõ eſt: ſed aialis ꝛ hũana. Ego autẽ dico tibi q ſiue tu ſiue alius quicunq: niſi ex deo denuo natus fuerit: nõ poterit apprehendere gloriã que circa me ẽ: ſed extra regnuz erit. nã generatio que ꝑ baptiſmũ fit: illumiationẽ anime tribuit. CHRY. Uel littera talis ẽ: Amen amen dico tibi: niſi qs renatus. hoc ẽ: ſi tu ñ natus fueris deſuꝑ: et dogmatũ ſuſceperis certitudinẽ alicubi: extra erras ꝛ lõge es a regno celoꝝ ſeipſum hic oñdens ꝛ indicans: qm non eſt hoc tm̃ quod videt: ſed alijs oculis opus ẽ ad videndũ eũ. Hoc aũt quod dicit: Deſuper. hi quidẽ. i. de celo exponũt: alij vo a pncipio. Jgit iudei quidẽ ſi hoc audiſſent: deridentes vtiq diſceſſiſſent: hic vero ꝛ in hoc amorem diſcipuli oſtendit, q a chriſto vlterius interrogat.

¶ Dicit ad eũ nicodemus: Quõ põt hõ naſci